

Regelink
Ecologie & Landschap

Ecologische quickscan

Fijnaart West

In het kader van de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	B.J.A. Backx
In opdracht van	Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant
Naam opdrachtgever	J. van Mierlo
Rapportnummer	RA16425-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	06 februari 2017
Aantal pagina's	30
Collegiale toets	A.H. Hoffmann
Wijze van citeren	Backx, B.J.A., 2017. Ecologische quickscan Fijnaart West. In het kader van de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland. Rapport RA16425-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5

6261 NE Mheer

085-7737676

info@regelink.net

www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doel	5
1.3 Leeswijzer	6
2. Wet- en regelgeving	7
2.1 Wet natuurbescherming	7
2.2 Natuurnetwerk Nederland	10
2.3 Wet dieren	11
3. Werkwijze	12
4. Omschrijving plangebied	13
4.1 Ligging	13
4.2 Beschrijving	13
4.3 Aanwezige ecotopen	13
5. Resultaten	14
5.1 Beschermd gebied (Natura 2000 en NNN)	14
5.2 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn	14
5.3 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn	14
5.4 Beschermingsregime andere soorten	17
5.5 Bescherming van houtopstanden	18
6. Ingreep	19
7. Toetsing en effectbeoordeling	20
7.1 Beschermd gebied (Natura 2000 en NNN)	20
7.2 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn	20
7.3 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn	20
7.4 Beschermingsregime andere soorten	21
7.5 Bescherming van houtopstanden	21
8. Conclusies	22
8.1 Beschermd gebied (Natura 2000 en NNN)	22
8.2 Beschermd gebied	22

8.3	Samenvatting	23
9.	Bronnen	24
9.1	Literatuur	24
9.2	Websites	24
Bijlage 1.	Foto-impressie plangebied	25
Bijlage 2.	Vogelsoorten met jaarrond beschermden nesten	28
Bijlage 3.	Vrijstelling per provincie	30

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Moerdijk is van plan een bestemmingsplanwijziging te realiseren die het mogelijk moet maken om de westelijke zijde van Fijnaart uit te breiden met 100 á 150 woningen.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voorafgaand aan deze ingreep onderzoek te doen naar de effecten op beschermde gebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland (NNN)) en het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Tevens is het volgens nationale regelgeving in sommige gevallen verplicht om melding te doen van het kappen van houtopstanden.

Bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden wordt in Nederland geregeld via de Wet natuurbescherming. Het beleid rond NNN is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en heet hier formeel EHS.

Deze rapportage geeft een eerste inschatting van het effect op beschermde gebieden, geeft aan welke beschermde flora en fauna mogelijk voorkomen in het plangebied en wat de effecten van de ingreep hierop zijn. Wanneer effecten op beschermde gebieden mogelijk aan de orde zijn en of wanneer het voorkomen van beschermde flora en fauna niet afdoende kan worden aangetoond of uitgesloten, is er nog aanvullend onderzoek nodig.

1.2 Doel

Met deze quickscan worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat is de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN)?
- Welke beschermde flora en fauna komen potentieel voor in het plangebied?
- Heeft de ingreep mogelijk een effect op beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN)?
- Heeft de ingreep mogelijk een effecten op de potentieel aanwezige beschermde flora en fauna?
- Heeft de ingreep betrekking op houtopstanden die onder de Wet natuurbescherming beschermd zijn?
- Houdt het uitvoeren van de ingreep mogelijk een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming in?
- Is er voor de effecten op beschermde gebieden een nadere toetsing nodig?
- Naar welke soorten en voor deze soorten belangrijke functies is eventueel aanvullend onderzoek nodig?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de relevante wet- en regelgeving toegelicht. Hoofdstuk 3 beschrijft werkwijze en inspanning, en in hoofdstuk 4 volgt een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het veld- en literatuuronderzoek gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 6 omschreven. In hoofdstuk 7 worden vervolgens de mogelijke effecten van de ingreep getoetst aan NNN en de Wet Natuurbescherming. In hoofdstuk 8 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen. Tevens is een korte bronnenlijst opgenomen (hoofdstuk 9).

2. Wet- en regelgeving

2.1 Wet natuurbescherming

2.1.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

2.1.2 Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang

(zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken bevoegd gezag.

2.1.3 Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest verdeeld over vier categorieën waarvan de nest een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn (zie Bijlage 2).

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen

alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgend artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10. is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming (zie Bijlage 3).

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de Minister van Economische zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de Minister van Economische zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

2.1.4 Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand beslaat een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden;
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

2.3 Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.

3. Werkwijze

De volgende methoden zijn bij het onderzoek gebruikt:

1. Op woensdag 11 januari 2017 werd plangebied Fijnaart West, door B.J.A. Backx bezocht. Daarbij werden de in het plangebied aanwezige ruimtelijke structuren en ecotopen met behulp van de volgende instrumenten geïnventariseerd:
 - verrekijker,
 - zaklamp,
 - fotocamera.
2. De ligging van het plangebied ten opzichte van nabijgelegen beschermde gebieden (Natura 2000- en NNN) werd opgezocht.
3. Door middel van literatuuronderzoek werd onderzocht welke beschermde flora en fauna in de ruime omgeving van het plangebied recentelijk werden waargenomen. Hierbij werd gebruik gemaakt van waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), aangevuld met gegevens uit relevante recente verspreidingsatlassen en actuele websites.
4. Aan de hand van het veldbezoek en het literatuuronderzoek werd op grond van *expert judgement* een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna met bijbehorende functies die in het plangebied (kunnen) voorkomen.
5. In samenspraak met de opdrachtgever werd de ingreep in kaart gebracht en omschreven.
6. Op grond van de beschreven ingreep werd:
 - bepaald of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand zijn uit te sluiten of dat hiervoor nog een aanvullende toetsing noodzakelijk is;
 - een inschatting gemaakt van de redelijkerwijs te verwachten negatieve effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten en functies;
 - bepaald of de bescherming van houtopstanden aan de orde is.

4. Omschrijving plangebied

4.1 Ligging

Het plangebied is gelegen in aan de westzijde van Fijnaart gelegen in gemeente Moerdijk (Noord-Brabant). In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied grenst aan de zuidzijde aan de Molenstraat en aan de noordzijde aan de Westkreekweg. Het plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 6,5 ha.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2017.

4.2 Beschrijving

Het plangebied is momenteel in zijn geheel in gebruik als landbouwgrond.

4.3 Aanwezige ecotopen

Binnen het plangebied was ten tijde van het veldbezoek alleen intensief bewerkte landbouwgrond aanwezig. Doordat het veldbezoek in de winter uitgevoerd is was niet duidelijk welk gewas hierop verbouwd wordt. Op de grens tussen het plangebied en het perceel van de Molenstraat 82 staat een rij grote populieren (*Populus spec.*). Mogelijk dienen deze te wijken ten behoeve van de afwatering, in dat geval moeten deze gezien worden als onderdeel van het plangebied. De populieren hebben een omvang op borsthoogte van meer dan 30 cm en in een deel van deze bomen zijn holtes aanwezig.

5. Resultaten

5.1 Beschermd gebieden (Natura 2000 en NNN)

De Natura 2000-gebieden welke het dichtste bij het plangebied liggen zijn 'Hollands Diep' en 'Krammer-Volkerak'. Deze gebieden liggen op een afstand van meer dan vijf kilometer van het plangebied. Voor deze gebieden zijn geen instandhoudingsdoelstellingen gesteld voor soorten of habitattypen welke gevoelig zijn voor stikstofdepositie.

Het plangebied ligt op 1,5 km afstand van het NNN.

5.2 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Vaste rust- en/of verblijfplaatsen van broedvogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) zijn binnen het plangebied niet aanwezig. Door het ontbreken van bomen en gebouwen binnen het plangebied is het daarvoor niet geschikt. In de directe omgeving van het plangebied is een steenuilenkast aanwezig in een van de bomen op het perceel van Molenstraat 82. Deze steenuilenkast is geplaatst in 2012. Uit overleg met de lokale steenuilenwerkgroep en de bewoner van de boerderij is gebleken dat in deze kast in 2013 steenuilen (*Athene noctua*) gebroed hebben en een jong succesvol grootgebracht hebben. In de daarop volgende jaren is er niet gebroed in deze nestkast. Wel zijn nog vaker steenuilen waargenomen rondom deze boerderij. Het plangebied is zelf niet bijzonder aantrekkelijk als leefgebied voor de steenuil in zijn huidige staat. Desondanks kan het door de ligging wel onderdeel uitmaken van het functioneel leefgebied van steenuilen op het moment dat deze broeden in de nestkast op het perceel van de Molenstraat 82.

In een oude schuur op hetzelfde perceel is een kerkuilenkast aanwezig. In deze kast wordt tot op heden niet gebroed door kerkuilen. Wel is er volgens de eigenaar regelmatig een kerkuil (*Tyto alba*) aanwezig in de schuur welke deze gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats. Dit wordt bevestigd door de braakballen van een kerkuil welke aangetroffen zijn bij het veldbezoek.

Afhankelijk van het gebruik van de landbouwgrond gedurende het broedseizoen kunnen algemene broedvogelsoorten binnen het plangebied broeden. Hierbij moet dan vooral worden gedacht aan weidevogels, zoals Kievit (*Vanellus vanellus*) en scholekster (*Haematopus ostralegus*). Tijdens het broeden zijn vogels beschermd en mogen de nesten niet ernstig verstoord of vernield worden.

5.3 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

5.3.1 Planten

Liggende raket (*Sisymbrium supinum*) en zomerschroeforchis (*Spiranthes aestivalis*) zijn verdwenen uit Nederland. Kleine vlotvaren (*Salvinia natans*) komt van nature in Nederland niet voor. Alle recente meldingen zijn terug te voeren op weggegooide aquariumplanten. Geel schorpioenmos (*Hamatocaulis vernicosus*) is een soort van kalkarme, ijzerrijke moerassen, en tonghaarmuts (*Orthotrichum rogeri*) komt vooral voor in jonge wilgenbossen en in jonge aanplant van zomereik. Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) is een soort van helder, voedselarm tot matig voedselrijk, zwak zuur water en kruipend moerasscherm (*Apium repens*) is een soort van zwak zure

veen- of kleibodems, die 's winters ondiep overstroomd worden. Groenknolorchis (*Liparis loeselii*) tenslotte is een soort van natte duinvalleien en trilvenen. Gezien in het plangebied alleen zeer voedselrijke en intensief bewerkte grond aanwezig is kan het voorkomen van al deze soorten redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.3.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor een aantal soorten vleermuizen. Op grond van de openheid van het plangebied en het gebruik als landbouwgrond is het uitgesloten dat dit een essentieel foerageergebied betreft. Lijnvormige elementen zijn niet aanwezig, waarmee ook vliegroutes van vleermuizen kunnen worden uitgesloten. Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Daarmee zijn ook verblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuizen uitgesloten. In de rij populieren welke staan op het perceel aan de Molenstraat maar mogelijk wel moeten wijken voor de aanleg van een afwatering zijn holtes aanwezig, waaronder een spechtenholte. Deze bomen zijn potentieel geschikt als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen.

In het plangebied kunnen derhalve de volgende soorten worden verwacht: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), grijze grootoorvleermuis (*Plecotus austriacus*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*).

In Tabel 1 is weergegeven welke functies van bovengenoemde soorten mogelijk voorkomen.

Tabel 1. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats	vliegroute	foerageergebied
gewone dwergvleermuis	X		X			X
ruige dwergvleermuis	X		X	X		X
kleine dwergvleermuis	X		X			X
rosse vleermuis	X	X	X	X		X
laatvlieger						X
gewone grootoorvleermuis	X	X	X	X		X
grijze grootoorvleermuis						X
watervleermuis	X	X				X

Bever en otter

In het plangebied zijn geen sporen van otter (*Lutra lutra*) of bever (*Castor fiber*) aangetroffen. Het plangebied zelf en de directe omgeving vormen geen geschikt leefgebied voor deze aan water gebonden soorten, waardoor het voorkomen van beide soorten kan worden uitgesloten.

Hamster, hazelmuis en noordse woelmuis

Het verspreidingsgebied van hamster (*Cricetus cricetus*) en hazelmuis (*Muscardinus avellanarius*) is beperkt tot Zuid-Limburg. Voor de noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) geldt dat deze soort een zeer natte, kruidenrijke vegetatie behoeft en dat de verspreiding zich beperkt tot de lage, natte delen van Nederland. Derhalve kan worden gesteld dat binnen het plangebied geen van de genoemde soorten voorkomen.

Overige zoogdieren

De overige onder de Habitatrichtlijn vallende in Nederland voorkomende zoogdieren betreffen of zeezoogdieren of slechts zelden in Limburgse bossen waargenomen soorten (wilde kat (*Felis silvestris*) en lynx (*Lynx lynx*) en de in Nederland slechts zwervend aangetroffen wolf (*Canis lupus*)). Derhalve kan worden gesteld dat binnen het plangebied geen onder dit beschermingsregime vallende overige zoogdieren voorkomen.

5.3.3 Reptielen

Het plangebied ligt ver buiten het bekende verspreidingsgebied van muurhagedis (*Lacerta muralis*), en gladde slang (*Coronella austriaca*) en voldoet niet aan de biotoopeisen van zandhagedis (*Lacerta agilis*) (schrاله halfopen vegetatie met kleine open zandplekjes). Derhalve kan worden gesteld dat binnen het plangebied geen onder dit beschermingsregime vallende reptielen voorkomen.

5.3.4 Amfibieën

In het plangebied is geen water aanwezig. Het plangebied is dan ook niet geschikt voor de voortplanting van amfibieën. Ook in de directe omgeving is geen geschikt voortplantingswater voor zwaarder of strikt beschermde amfibieën aanwezig. De aanwezigheid van overwinterende amfibieën die onder dit beschermingsregime vallen kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.3.5 Vissen

In het plangebied is geen water aanwezig. Het voorkomen van vissen is dan ook uitgesloten.

5.3.6 Vlinders en libellen

In het plangebied komen geen voedselarme wateren of vegetaties voor die geschikt zijn als leefgebied voor onder dit beschermingsregime vallende libellen en dagvlinders. Het voorkomen onder dit beschermingsregime vallende libellen en vlinders kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.3.7 Overige ongewervelden

Oeveraas (*Palingenia longicauda*), juchtleerkever (*Osmoderma eremita*) en Bataafse stroommossel (*Unio crassus*) zijn uit Nederland verdwenen. De vermiljoenkever (*Cucujus cinnaberinus*) leeft in het hout van dode bomen. Doordat dit ontbreekt in het plangebied is de aanwezigheid van deze soort redelijkerwijs uitgesloten. In verband met het ontbreken in het plangebied van veensloten en vennen

met schoon water kan het voorkomen van andere onder dit beschermingsregime vallende overige ongewervelden redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.4 Beschermingsregime andere soorten

5.4.1 Planten

Op grond van de voedselrijke omstandigheden ter plekke, het intensief gebruik als landbouwgrond en het ontbreken van gebouwen worden geen beschermde planten verwacht. Ook werden tijdens het veldbezoek geen beschermde planten aangetroffen.

5.4.2 Zoogdieren

Slaapmuizen

Het verspreidingsgebied van de eikelmuis (*Eliomys quercinus*) beperkt zich tot specifieke gebieden in Zuid-Limburg. De soort kan voor het plangebied worden uitgesloten.

Ware muizen

De verspreidingsgebied van grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*) beperkt zich tot de oostgrens van Nederland en ligt derhalve buiten het plangebied. Voor de overige ware muizen geldt dat zij door de provincie Noord-Brabant voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Spitsmuizen

Het verspreidingsgebied van de veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*) omvat Twente en Zeeuws-Vlaanderen en ligt derhalve buiten het plangebied. De waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) is gebonden aan schone wateren met een rijke oevervegetatie. Derhalve kan worden gesteld dat beide soorten niet in het plangebied voorkomen. Voor de overige spitsmuizen geldt dat zij door de provincie Noord-Brabant voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Woelmuizen

De verspreiding van de molmuis (*Arvicola scherman*) is beperkt tot Limburg. De overige onder dit beschermingsregime vallende woelmuizen zijn door de provincie Noord-Brabant voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Eekhoorn

Tijdens het veldbezoek werden geen nesten van de eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) of knaagsporen aangetroffen. Eekhoorns hebben grote bomen in hun leefgebied nodig om te kunnen overleven. Het plangebied vervuld dan ook geen essentiële functie voor de eekhoorn.

Haasachtigen, egel en vos

Deze soorten zijn door de provincie Noord-Brabant voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Marterachtigen

In het plangebied werden geen sporen van marterachtigen aangetroffen. Door het ontbreken van gebouwen, opgaande begroeiing en bomen met voor marters geschikte holtes is dan ook uitgesloten dat verblijfplaatsen van de steenmarter (*Martes foina*), boommarter (*Martes martes*) of bunzing (*Mustela putorius*) aanwezig zijn in het plangebied. De bunzing is wel bekend uit de directe omgeving van het plangebied (waarneming NDFD). Doordat het plangebied geheel in gebruik is als

landbouwgrond, waarvan ook nog voldoende in de directe omgeving aanwezig blijft na de ingreep, is uitgesloten dat het een essentieel leefgebied vormt voor deze soort. In het plangebied werden geen sporen van de das (*Meles meles*) aangetroffen. De das heeft dan ook geen verblijfplaats of essentieel foerageergebied in het plangebied.

Overige zoogdieren

De overige onder dit beschermingsregime vallende zoogdieren betreffen ofwel zeezoogdieren ofwel in het bos of open veld levende grote hoefdieren. Daarom kan redelijkerwijs worden gesteld dat binnen het plangebied geen onder dit beschermingsregime vallende overige zoogdieren voorkomen.

5.4.3 Vissen

In het plangebied is geen water aanwezig. Het voorkomen van vissen is dan ook uitgesloten.

5.4.4 Reptielen

Het plangebied ligt ver buiten het bekende verspreidingsgebied van de ringslang (*Natrix natrix*). Op grond van het ontbreken van voor overige reptielen geschikte ecotopen in het plangebied (zoals schrale vegetatie met voldoende rustige, zonnige plekken) kan het voorkomen van reptielen redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.4.5 Amfibieën

In het plangebied is geen water aanwezig. Het plangebied is dan ook niet geschikt voor de voortplanting van amfibieën. Ook in de directe omgeving is geen geschikt voortplantingswater voor beschermde amfibieën aanwezig. De aanwezigheid van overwinterende amfibieën kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

De kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*), gewone pad (*Bufo bufo*), bruine kikker (*Rana temporaria*), bastaardkikker (*Pelophylax kl. esculentus*) en meerkikker zijn door de provincies voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

5.4.6 Dagvlinders en libellen

In het plangebied komen geen voedselarme wateren of vegetaties voor die geschikt zijn als leefgebied voor onder dit beschermingsregime vallende libellen en dagvlinders. Het voorkomen van onder dit beschermingsregime vallende libellen en dagvlinders kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.4.7 Overige ongewervelden

Het plangebied bevindt zich buiten het bekende verspreidingsgebied van de Europese rivierkreeft (*Astacus astacus*) en het vliegend hert (*Lucanus cervus*).

5.5 Bescherming van houtopstanden

De bescherming van houtopstanden heeft geen betrekking op populieren welke onderdeel uitmaken van een eenrijige beplantingen langs landbouwgronden. Daarnaast geldt het regime niet voor laanbeplantingen van minder dan twintig bomen. De populieren in het plangebied zijn hierdoor niet beschermd als houtopstand hierdoor is nadere toetsing niet noodzakelijk.

6. Ingreep

Gemeente Moerdijk is van plan een bestemmingsplanwijziging te realiseren die het mogelijk moet maken om de westelijke zijde van Fijnaart uit te breiden met 100 á 150 woningen. Daartoe zal de huidige landbouwgrond bouwrijp gemaakt worden en uiteindelijk bebouwd worden met woningen.

7. Toetsing en effectbeoordeling

7.1 Beschermd gebieden (Natura 2000 en NNN)

De Natura 2000-gebieden welke het dichtste bij het plangebied liggen zijn 'Hollands Diep' en 'Krammer-Volkerak'. Deze gebieden liggen op een afstand van meer dan vijf kilometer van het plangebied. Voor deze gebieden zijn geen instandhoudingsdoelstellingen gesteld voor soorten of habitattypen welke erg gevoelig zijn voor stikstofdepositie. De ingreep leidt dan ook niet tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in Natura 2000-gebieden en heeft ook geen significant verstoring effect op de soorten waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. Een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000-gebieden is dan ook niet aan de orde.

De ingreep vindt niet plaats binnen of dicht nabij het NNN. Hierdoor is het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur niet van toepassing.

7.2 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten met vaste rust- en/of verblijfplaatsen te verwachten. In een schuur aan de Molenweg 82 welke dicht nabij de grens van het plangebied ligt, is een vaste rust- en verblijfplaats van een kerkuil aanwezig. Kerkuilen hebben dergelijke rustplaatsen vaak in de buurt van bebouwing en menselijke activiteit. Negatieve effecten van de ingreep voor de kerkuil zijn dan ook niet te verwachten.

In een van de bomen op het perceel van de Molenweg 82 is een steenuilenkast aanwezig. Hierin was in 2013 een nest van een steenuil aanwezig. In de jaren daarna is hier niet meer gebroed. Wel zijn er later nog steenuilen gezien op het erf. Bij het bouwen van de woningen raakt dit erf mogelijk minder geschikt voor steenuilen doordat er meer verstoring plaats vindt. Na de realisatie van de woningen zal het territorium en daarmee de broedplaats naar verwachting wederom geschikt zijn als leefgebied voor steenuilen. Het plangebied heeft op dit moment weinig waarde als foerageergebied voor steenuilen. Door bij de inrichting van groene zones of waterberging in het gebied aandacht te besteden aan de eisen van een steenuil in zijn jachtbiotoop kan de kwaliteit van het leefgebied toenemen ten opzichte van de huidige situatie.

Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot het verlaten van nesten met eieren of jongen en brengen de functionaliteit van de nesten in gevaar en zijn een overtreding van artikel 3.1 lid 1 en 2 Wet Natuurbescherming.

7.3 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

7.3.1 Vleermuizen

Uit de resultaten blijkt dat acht soorten vleermuizen binnen het plangebied kunnen voorkomen. In Tabel 2 is weergegeven op welke potentieel voorkomende combinatie van soorten en functies binnen het plangebied mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn. Negatieve effecten kunnen alleen optreden als de bomen met holtes grenzend aan het perceel van Molenstraat 82 gekapt

worden. Wanneer deze behouden blijven treden negatieve effecten op potentieel in deze bomen aanwezige verblijfplaatsen ook niet op.

Tabel 2. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	Winterverblijfplaats	vliegroute	foerageergebied
gewone dwergvleermuis	X		X			X
ruige dwergvleermuis	X		X	X		X
kleine dwergvleermuis	X		X			X
rosse vleermuis	X	X	X	X		X
Laatvlieger						X
gewone grootoorvleermuis	X	X	X	X		X
grijze grootoorvleermuis						X
Watervleermuis	X	X				X
		Geen negatief effect te verwachten				
		Negatief effect niet uitgesloten bij kap van populieren				

7.3.2 Overige soorten

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van onder dit beschermingsregime vallende beschermde soorten uit de soortgroepen planten, grondgebonden zoogdieren, amfibieën, reptielen, amfibieën, vissen, vlinders, libellen en overige ongewervelden redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep leidt derhalve niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor deze soorten

7.4 Beschermingsregime andere soorten

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van onder dit beschermingsregime vallende beschermde soorten uit de soortgroepen planten, zoogdieren, reptielen, vissen, amfibieën dagvlinders libellen en overige ongewervelden redelijkerwijs kan worden uitgesloten of dat zij voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld van de Wet natuurbescherming. De ingreep leidt derhalve niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor deze soorten.

7.5 Bescherming van houtopstanden

Omdat binnen het plangebied geen bomen aanwezig zijn die beschermd zijn als houtopstand is dit beschermingsregime niet van toepassing.

8. Conclusies

8.1 Beschermd gebied (Natura 2000 en NNN)

De ingreep leidt niet tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in Natura 2000-gebieden en heeft ook geen significant verstoringseffect op de soorten waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen.

De ingreep vindt niet plaats binnen of in de directe omgeving van het NNN. Hierdoor is het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur niet van toepassing

8.2 Beschermd soorten

8.2.1 Vogels

In het plangebied zijn geen nesten aanwezig van vogelsoorten met jaarrond zijn beschermde nesten. In 2013 heeft een paartje steenuilen succesvol gebroed in een steenuilenkast op het erf van de Molenstraat 82. In de daarop volgende jaren is er jaarlijks gecontroleerd maar niet meer gebroed. Doordat dit perceel direct grenst aan het plangebied moet er rekening mee gehouden worden dat hier in de toekomst mogelijk opnieuw gebroed kan worden. In dat geval moet bij de werkzaamheden voorkomen worden dat deze leiden tot verstoring van het nest en het bijbehorende functioneel leefgebied. Het plangebied heeft als landbouwgrond op dit moment maar een zeer beperkte waarde als foerageergebied voor steenuilen. Bij de inrichting van het plangebied wordt groen voorzien en komt dicht nabij de nestkast ruimte die bestemd is als een groen ingerichte waterberging. Hierdoor zal de waarde als foerageergebied vergroot worden ten opzichte van de huidige situatie.

Voor de andere mogelijk aanwezige soorten broedvogels geldt dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden. Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot het verlaten van nesten met eieren of jongen en brengen de functionaliteit van de nesten in gevaar en zijn een overtreding van de Wet natuurbescherming, artikel 3.1, lid 1 en 2. Voor het broedseizoen stelt de wet geen vaste begin- of einddatum. Normaal gesproken loopt het broedseizoen voor de meeste vogelsoorten van 15 maart tot 15 juli, maar ook buiten deze periode kan er gebroed worden en gelden de verbodsbepalingen uit de wet eveneens..

Wanneer niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden, moet het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een deskundige op het gebied van beschermde soorten onderzocht worden op de aanwezigheid van broedgevallen. Ook is het dan aan te raden ervoor te zorgen dat de delen van het plangebied welke niet regelmatig gebruikt worden tijdens de werkzaamheden vrij te houden van hoge vegetatie om de kans op broedgevallen binnen het plangebied te beperken.

Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van broedende vogels.

8.2.2 Vleermuizen

In de populieren welke op de rand van het perceel staan van Molenstraat 82, grenzend aan het plangebied zijn mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Wanneer deze populieren gekapt moeten worden om de aanleg van een waterberging mogelijk te maken verdwijnen deze

verblijfplaatsen. Daarom is het noodzakelijk voordat deze bomen gekapt worden aanvullend onderzoek te verrichten naar het voorkomen van deze soorten vleermuizen in het plangebied. Het verdient aanbeveling dit aanvullende onderzoek uit te voeren volgens het Vleermuisprotocol 2013 van de Gegevensautoriteit Natuur.

Bij gebruikmaking van dit protocol is er een grote mate van zekerheid dat een eventuele ontheffingsaanvraag zonder aanvullende informatie in behandeling wordt genomen. Tevens geeft het Vleermuisprotocol invulling aan de onderzoeksinspanning voortkomend uit de Wet natuurbescherming. Aanvullend vleermuisonderzoek houdt in dat er twee bezoeken in periode 15 mei t/m 15 juli (twee direct na zonsondergang en een direct voor zonsopkomst) en twee bezoeken in periode 15 augustus t/m 1 oktober (ruim na zonsondergang en ruim voor zonsopkomst) aan het plangebied gebracht dienen te worden. Deze bezoeken moeten met behulp van een *heterodyne* batdetector met *time expansion* uitgevoerd worden. Daarnaast moet gedurende de wintermaanden (december tot en met februari) gekeken worden met een boomcamera of de holtes gebruikt worden als winterverblijfplaats.

Wanneer voor de uitvoering van de plannen de populieren behouden kunnen blijven worden effecten op voorhand uitgesloten en is het niet noodzakelijk nader onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van vleermuizen.

8.3 Samenvatting

In algemene zin kan redelijkerwijs worden gesteld dat op grond van de mogelijke effecten de uitvoering van de ingreep niet door de Wet natuurbescherming wordt verhinderd, mits rekening gehouden wordt met de mogelijke aanwezigheid van een broedterritorium van steenuilen in het aangrenzende perceel van de Molenstraat 82. Wanneer de populieren op de rand van het perceel van de Molenstraat 82 gekapt moeten worden is nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk voorafgaand aan de ingreep. Als deze populieren behouden kunnen blijven zijn negatieve effecten op vleermuizen uitgesloten en is nader onderzoek niet noodzakelijk. Bij de bouwwerkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van weidevogels en andere algemene broedvogelsoorten.

Binnen het plangebied zijn geen functies van beschermde soorten aanwezig welke de toekomstige bestemming zoals voorzien in de bestemmingsplanwijziging kunnen verhinderen.

9. Bronnen

9.1 Literatuur

Broekhuizen, S. et al., 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Brouwer, T., M. Dorenbosch, R. van Eekelen & J. Spier, 2010. Vissenatlas Noord-Brabant. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Creemers, C.M. & J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Natuur.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Steenuil *Athene noctua*.

9.2 Websites

www.ndff.nl

Bijlage 1. Foto-impressie plangebied

Figuur 2. Impressie westzijde plangebied.

Figuur 3. Impressie noordzijde plangebied.

Figuur 4, Impressie oostzijde plangebied.

Figuur 5. Perceel Molenstraat 82, grenzend aan het plangebied, met op de voorgrond bomen met daarin een steenuilenkast en op de achtergrond de grote schuur met een vaste rust en verblijfplaats van een kerkuil.

Figuur 6. Holte in een van de populieren op perceel Molenstraat 82, mogelijke verblijfplaats voor vleermuizen.

Bijlage 2. Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Het Ministerie van LNV (nu: EZ) heeft in augustus 2009 de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn aangepast. Met ingang van 26 augustus 2009 geldt een jaarronde bescherming van nestplaatsen van de soorten van categorie 1-4. Voor de soorten van categorie 5 is een inventarisatie gewenst.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Categorie
steenuil	<i>Athene noctua</i>	1
gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	2
huismus	<i>Passer domesticus</i>	2
roek	<i>Corvus frugilegus</i>	2
grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	3
kerkuil	<i>Tyto alba</i>	3
oehoe	<i>Bubo bubo</i>	3
ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	3
slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	3
boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	4
buizerd	<i>Buteo buteo</i>	4
havik	<i>Accipiter gentilis</i>	4
ransuil	<i>Asio otus</i>	4
sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	4
wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	4
zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	4
blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>	5
boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	5
bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>	5
boomklever	<i>Sitta europaea</i>	5
boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	5
bosuil	<i>Strix aluco</i>	5
brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>	5
draaihals	<i>Jynx torquilla</i>	5
eidereend	<i>Somateria mollissima</i>	5
ekster	<i>Pica pica</i>	5
gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	5
glanskop	<i>Parus palustris</i>	5
grijze vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	5
groene specht	<i>Picus viridis</i>	5
grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	5
hop	<i>Upupa epops</i>	5
huiszwaluw	<i>Delichon urbicum</i>	5
ijsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	5

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Categorie
kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	5
kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>	5
koolmees	<i>Parus major</i>	5
kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>	5
oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>	5
pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	5
raaf	<i>Corvus corax</i>	5
ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>	5
spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	5
tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	5
torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	5
zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>	5
zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	5
zwarte mees	<i>Periparus ater</i>	5
zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	5
zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	5

Bijlage 3. Vrijstelling per provincie

De volgende soorten zijn voor ruimtelijke ingrepen voor alle provincies vrijgesteld:

Amfibieën

- bruine kikker (*Rana temporaria*)
- gewone pad (*Bufo bufo*)
- kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*)
- meerkikker (*Rana ridibunda*)
- middelste groene kikker/bastaardkikker (*Pelophylax* kl. *esculentus*)

Zoogdieren

- bosmuis (*Apodemus sylvaticus*)
- egel (*Erinaceus europeus*)
- haas (*Lepus europeus*)
- huisspitsmuis (*Crocidura russula*)
- ondergrondse woelmuis (*Pitymys subterraneus*)
- ree (*Capreolus capreolus*)
- tweekleurige bosspitsmuis (*Sorex coronatus*)
- woelrat (*Arvicola terrestris*)

De volgende zoogdieren zijn in de provincie Noord-Brabant niet vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

- bunzing (*Mustela putorius*)
- hermelijn (*Mustela erminea*)
- wezel (*Mustela nivalis*)